

Sygn. akt I C 149/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Sanoku I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Krystyna Twardak-Terlecka

Protokolant: sekr. sądowy Ewa Rychlicka

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017r. w Sanoku

na rozprawie

sprawy z powództwa: J. G. (1)

przeciwko: Skarbowi Państwa Dyrektorowi Zakładu Karnego w Ł.

o zapłatę kwoty 40.000 zł

I oddała powództwo

II zasądza od Skarbu Państwa - Kasa Sądu Rejonowego w Sanoku na rzecz pełnomocnika powoda adwokata K. B. kwotę 357,20 zł (trzysta pięćdziesiąt siedem złotych 20/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania

III zasądza od powoda J. G. (1) na rzecz pozwanego Skarbu Państwa Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego

Sygn. akt I C 149/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22.03.2017r.

Powód J. G. (1) w pozwie z dnia 31.12.2012r. skierowanym do Sądu Rejonowego w Krośnie wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w Ł. kwoty 40.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wyrokowania do dnia zapłaty. Wniósł również o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, iż w okresie pobytu od sierpnia 2012r. do maja 2013r. oraz od czerwca 2014r. do grudnia 2014r. nie zapewniono mu warunków bytowych, które prawo nakazuje zapewnić osobie izolowanej. Zdaniem powoda pozwany ponosi odpowiedzialność za:

- nadmierne przeludnienie
- nieodpowiednie wyżywienie – mała wartość energetyczna przy diecie L1
- nieodpowiednia opieka lekarska polegająca na tym, że lekarz bierze do ręki stetoskop, aby sprawdzić czy nie zardzewiał
- permanentny rejon budowy – kurz i hałas
- brak łaźni w pawilonach, pralni oraz suszarni

- rejon przed pawilonem wyznaczony na spaceriak naraża na odniesienie kontuzji
- utrudniony dostęp do ciepłej wody, która nie zawsze dociera do cel mieszkalnych
- przedmiotowe traktowanie przez funkcjonariuszy – w czasie ciszy nocnej świecenie po oczach latarkami.

Zdaniem powoda przebywanie w takich warunkach uwłacza ludzkiej godności i godzi w podstawowe prawa i wolności obywatelskie zagwarantowane w Konstytucji RP.

Roszczenie swoje powód oparł o przepis art. 24 w zw. z art. 448 kc. Przebywanie w przeludnionych celach pozbawiło powoda jakichkolwiek prywatności.

Powód powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok V CSK 431/06), na wyrok Trybunału Praw Człowieka z 09.03.2006r. (skarga nr (...)).

Zdaniem powoda w Zakładzie Karnym w Ł. został poddany poniżającemu traktowaniu, ponieważ przez długi okres czasu przebywał w przeludnionej celi, nie zapewniono odpowiednich warunków sanitarnych, nie zapewniono odpowiedniego wyżywienia oraz minimum prywatności, co w rezultacie negatywnie wpłynęło na stan psychiczny oraz szybkość resocjalizacji. Przebywanie w obecności wielu ludzi na małej powierzchni przyczyniło się do narastania stresu, agresji i napięć. Przebywanie w takich warunkach spowodowało cierpienia fizyczne psychiczne i straty moralne.

Strona pozwana Skarb Państwa Dyrektor Zakładu Karnego w Ł. w odpowiedzi na pozew /k. 23-31/ wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, a w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany Skarb Państwa u uzasadnieniu szczegółowo odniósł się do wszystkich zarzutów stawianych przez powoda w pozwie. W szczególności pozwany podniósł, iż powód nigdy nie przebywał w Zakładzie Karnym w Ł. w celach mieszkalnych, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego byłaby mniejsza niż 3m². Powodowi zapewniono możliwość korzystania co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Umywalnie i sanitariaty są poza celami mieszkalnymi i zapewniają nieskrępowane użytkowanie. W 2012r. przeprowadzano remont umywalni w pawilonie B. Remont kapitalny umywalni w pawilonie B trwał od 28.07.2014r. do 22.12.2014r. Z przyczyn technicznych w Zakładzie Karnym w Ł. brak jest możliwości wydzielenia pomieszczeń pralni i suszarni. Drogi i place są z płyt betonowych (trylinka) są wyeksploatowane ale nadają się do dalszego użytkowania. Stan dróg wraz z placami na terenie oddziałów mieszkalnych jest na poziomie średnim i złym i kwalifikuje się do naprawy głównej. Łaźnia znajduje się w budynku pralni i można z niej korzystać w wyznaczonym dniu każdego tygodnia według ustalonego grafiku kąpieli, a odległość od pawilonów do budynku pralni wynosi od 80 m – 100m. Skazani otrzymują odzież, obuwie, pościel, środki higieny. Odpoczynek powoda w porze nocnej, nie był zakłócany, a jedynie kontrolowany zgodnie z obowiązującymi przepisami. Także opieka medyczna była fachowa i kompleksowa. Powód był badany, leczony i wysyłany na liczne konsultacje. Był również zapoznany z zasadami, aby nie zarazić się wirusem HCV czy HIV.

Zdaniem pozwanego niedogodności związane z pobytem powoda w izolacji więziennej były naturalną konsekwencją odbywania kary pozbawienia wolności i nie wykraczały poza normalny zakres wynikający z istoty tej kary.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Powód J. G. (1) przebywa w Zakładzie Karnym od 1990r. /oświadczenie k. 5/. Odbywa karę pozbawienia wolności 25 lat za przestępstwo z art. 148 kk.

W Zakładzie Karnym w Ł. powód przebywał od 27.07.2012r. do 10.05.2013r. oraz od 04.06.2014r. do 12.06.2015r. oraz od 07.07.2015r.

Przebywał kolejno w celi 3 na oddziale II, cela 8 – oddziału II, cela 15 oddziału II i nigdy nie był osadzony w celi, gdzie powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosiłaby poniżej 3m² /notatka k. 52; przeglądarka historii

rozmieszania k. 53-54; zeznania świadka J. P. k. 103v/. Powód przebywał w celach przeludnionych, ale nie było to w Zakładzie Karnym w Ł. /k.55/.

Zakład Karny w Ł. jest zakładem typu półotwartego. Sanitariaty ogólnodostępne znajdują się w każdym pawilonie z wejściem z korytarza. Urządzenia sanitarne usytuowane są w sposób zapewniający ich nieskrępowane użytkowanie. Urządzenia sanitarne w ubikacjach oraz umywalniach są wyeksploatowane lecz utrzymywane w stanie sprawności technicznej i czystości. W Zakładzie Karnym odbywają się okresowe kontrole kompleksowe w zakresie bieżącego stanu sanitarno-technicznego. Przedmiotem kontroli przeprowadzanej przez pracowników Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego w S. jest epidemiologia, higiena pracy, higiena żywności i żywienia, higiena komunalna. Z wykonanych kontroli sporządzane są protokoły, w których wskazywane są uchybienia, zalecenia do ich usunięcia oraz czy zrealizowane zostały poprzednie polecenia /dowód: protokół z dnia 04.12.2012r., 18.09.2013r., 16.07.2014r. – k. 40-48/.

W protokole z września 2013r. określono termin poprawy stanu technicznego pomieszczeń łaźni do 30.06.2014r. – a w następnym protokole termin ten przedłużono do dnia 31.05.2016r.

W 2012r. przeprowadzono remont umywalni w pawilonie B. Następnie od 28.07.2014r. do 22.12.2014r. przeprowadzano remont generalny umywalni, a to w związku z koniecznością likwidacji łaźni w budynku pralni i uniemożliwieniu kąpieli skazanych w pawilonach mieszkalnych. Oprócz remontu umywalni trwał też remont wymiany dachu i zatrudnieni byli pracownicy cywilni. W okresie największego nasilenia prac remontowych zmniejszono pojemność zaludnienia w Zakładzie Karnym w Ł. i rotacyjnie przemieszczano osadzonych do innych cel nie objętych remontem /zeznania świadków J. P. k. 103v/.

Za warunki bytowe panujące w Zakładzie Karnym w Ł. odpowiedzialny jest kierownik działu kwatermistrzowskiego J. G. (2). Każda z cel wyposażona jest w sprzęt kwaterunkowy, zgodnie z obowiązującymi przepisami. W czasie kiedy trwał remont umywalni, to można było korzystać z umywalni w celi, gdzie była zimna woda przez cały dzień i 3 razy w ciągu dnia woda była ciepła. Z łaźni można było korzystać 1 raz w tygodniu. Powód korzystał z diety lekkostrawnej, albowiem od 2010r. choruje na łuszczycę. Jadłospisy sporządzane są przez referenta ds. żywnościowych i zatwierdzane przez kierownika działu kwatermistrzowskiego i przedstawiciela służby zdrowia. Przeprowadzane kontrole nie wykazały błędów w tym zakresie. W 2014r. wymieniono trylinkę wokół budynków na kostkę brukową. Prace remontowe wykonywane były przy zmianie pokrycia dachowego w pawilonie B – gdzie osadzony był powód - trwały od godziny 7-17 i na budowie nie pracował ciężki sprzęt. W większości prace wykonywano ręcznie, tak aby zmniejszyć uciążliwość dla osadzonych /zeznania świadka J. G. (2) k. 103v – 104, B. Z. k. 103v/.

Za zapewnienie bezpieczeństwa osadzonych oraz zabezpieczenie Zakładu Karnego w Ł. – odpowiada M. F. – kierownik działu ochrony Zakładu Karnego. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych służby więziennej nakłada obowiązek na oddziałowego, aby w porze nocnej nie rzadziej niż co 2 godziny kontrolował zachowania osadzonych. W praktyce odbywa się to tak, że 2 razy w nocy funkcjonariusze otwierają cele i aby nie utrudnić snu nie świeca górnego światła, tylko używają podręcznych latarek o niewielkiej mocy. Kilka razy w nocy – ponieważ pawilony są parterowe – dokonywana jest też kontrola z zewnątrz cel, czyli przez okno, również w wykorzystaniem latarek. Kontrole mają na celu przeciwdziałać nagannym zachowaniom skazanych (np. udaremnić ucieczki), a także służą ratowaniu życia skazanych (np. próby samobójcze) /zeznania świadka M. F. k. 103/.

Powód od 2008r. choruje i był leczony na Oddziale Dermatologicznym Szpitala Aresztu Śledczego w P. od 10.10.2008r. – 11.2008r.; od 28.01.2010r. – 17.03.2010r.; od 21.03.2011r. do 21.07.2011r.; od 29.07.2016r. do 21.09.2016r. /karta informacyjna k. 389/. Powód został przewieziony do oddziału Ortopedycznego ZOZ – Areszt Śledczy W.-M. w dniu 28.04.2010r. z powodu zwicnięcia lewego stawu obojczykowo-barkowego, po urazie w dniu 02.04.2010r. Operowany był 06.05.2010r. Przez 6 tygodni był unieruchomiony gipsowym opatrunkiem. Druty K. usunięto i w stanie dobrym powód opuścił szpital. Wypisany został z zaleceniem, aby nie przeciążyć lewej kończyny górnej i zalecono systematyczne ćwiczenia ruchów stawu barkowego lewego we własnym zakresie. Zwolniono powoda z pracy od 01.05.2010r. do 18.07.2010r. /epikryza wypisowa k. 389/. Powód był konsultowany przez chirurga ortopedę

dr n. med. W. K. – w ZOZ Areszt Śledczy W.-M.. W dniu 01.09.2011r. powód konsultowany był przez prof. dr n. med. A. D. /k. 358/, gdzie profesor sugerował, aby leczenie operacyjne lewego stawu obojczykowo-barkowego u powoda zostało przeprowadzone na oddziale ortopedycznym szpitala wolnościowego, do którego pacjent ma zaufanie. Powód zwrócił się do lekarza w Zakładzie Karnym w Ł. w sprawie reoperacji. W dniu 16.01.2013r. odbyła się kolejna konsultacja u prof. D., który stwierdził, że operacja winna być przeprowadzona w warunkach szpitala klinicznego / zeznania świadka R. N. k. 304v/. Powód złożył wniosek o udzielenie mu przerwy w karze z uwagi na stan zdrowia. Sąd Okręgowy w Krośnie Wydział Penitencjarny w sprawie III K. (...) postanowieniem z dnia 10.05.2013r. udzielił powodowi przerwę w odbywaniu kary pozbawienia wolności na przeciąg 4 miesięcy /k. 356/. W uzasadnieniu tego postanowienia stwierdzono, że pomimo wielokrotnych konsultacji ortopedycznych i wdrożonego procesu leczenia stwierdzono konieczność przeprowadzenia ponownej operacji w warunkach wolnościowych. Powołano się na konsultację neurologiczną z dnia 15.02.2013r. z której wynikało, iż u powoda następuje zanik mięśni lewego barku i zabieg operacyjny jest konieczny.

Z informacji Szpitala (...) – Oddział (...) Urazowo-Ortopedycznej w N. /k. 381/ wynika, iż w dniu 29.05.2013r. wyznaczono powodowi termin operacji na dzień 23.09.2013r. Z uwagi na przekroczenie kontraktu z NFZ termin przesunięto z 23.09.2013r. na 24.03.2014r. Operacja mogła być wykonana w innym szpitalu na Oddziale (...) Urazowo-Ortopedycznej. Faktycznie powód został przyjęty do szpitala 24.03.2014r. i wykonano u niego otwarte zespolenie stawu obojczykowo-barkowego lewego poprzęciem Webera /k. 295/. Dokonano też usztywnienia ramienia lewego na okres 4 tygodni. Powoda przewieziono ponownie do Szpitala w N. celem usunięcia poprzęgu Webera. Z wypisu ze szpitala wynikało, że powód po 7 dniach ma się zgłosić w poradni ortopedycznej na kontrolę. Powód nie poinformował lekarza R. N. jakie były dalsze zalecenia. W dniu 05.09.2014r. odbyła się konsultacja ortopedyczna u lekarza W. w S. i nie było dalszych zaleceń. Do grudnia 2014r. powód nie zgłaszał dolegliwości bólowych i dopiero 30.12.2014r. zgłosił się do ambulatorium Zakładu Karnego w Ł. i zgłosił ból barku. Lekarz J. S. zlecił powodowi rehabilitację i wtedy Zakład Karny w Ł. zwrócił się do Aresztu Śledczego w R. – Oddział Rehabilitacyjny o przyjęcie powoda na oddział. W maju 2015r. powód został przetransportowany do Aresztu Śledczego w R., gdyż taki termin został wskazany z uwagi na kolejkę oczekujących. Po powrocie do ZK Ł. od dnia 13.05.2015r. do 27.05.2015r. u powoda wykonano 10 zabiegów rehabilitacyjnych /k. 297/.

Powód był czterokrotnie hospitalizowany na Oddziale Dermatologicznym Aresztu Śledczego w P. – ostatni raz od 29.06.2016r. do 21.09.2016r. /k. 389/. W ambulatorium ZK Ł. wykonywano zalecenia wydane przez Oddział Dermatologiczny /k. 390 – opinia o stanie zdrowia k. 355/. Powód też dostał skierowanie na konsultację laryngologiczną na styczeń 2017r.

Powód składał wniosek do Dyrektora aresztu Śledczego w L. o wyrażenie zgody na podjęcie studiów I stopnia na KUL w L.. Dyrektor wydał decyzję odmowną, a Sąd Okręgowy w Krośnie III Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad wykonywaniem Orzeczeń Karnych postanowieniem z dnia 30.01.2015r. w sprawie III K. (...) /s utrzymał tę decyzję w mocy /k. 302-303/.

Świadkowie W. S. /k. 242-243/ oraz M. D. /k. 199/7/ w swoich zeznaniach opisali warunki odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie karnym w Ł. jako złe. Nie byli oni świadkami traktowania powoda, a jedynie opisywali swoje wrażenia na temat odbywania kary.

Sąd zważył co następuje:

Prawo do odbywania kary pozbawienia wolności w godnych warunkach mieści się w jednym z podstawowych dóbr osobistych, którym jest godność człowieka. Dobro to podlega ochronie przewidzianej w art. 24 kc i art. 448 kc; art. 30, 40, 41 ust. 4 Konstytucji RP, art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w R. w dniu 04.11.1950r.; art. 7 i 10 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i politycznych, otwartego do podpisania w N. w dniu 19.12.1966r. /Dz. U. z 1977 poz. 167/.

Uregulowania te wskazują, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu, a każdy pozbawiony wolności powinien być traktowany w sposób humanitarny. Legły one u podstaw ustawy Kodeks Karny Wykonawczy. Warunki odbywania kary zostały uregulowane w art. 110 § 2 kkw.

Należy pamiętać, że panujący w zakładzie karnym dyskomfort jest elementem odbywania kary pozbawienia wolności, z którym skazany winien się liczyć popełniając przestępstwo.

Analizując warunki odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Ł. należy stwierdzić, że zabudowania i ich stan techniczny jak również wyposażenie budynków jest wyeksploatowane, ale utrzymane w stanie sprawności technicznej i czystości. W miarę posiadanych środków finansowych poszczególne pomieszczenia takie jak kuchnia, umywalnie, sanitariaty, dachy – były remontowane od 2012r. Zakład Karny w Ł. jest zakładem typu półotwartego dla skazanych mężczyzn recydywistów. Skazani w warunkach tego zakładu mają otwarte cele i mogą się przemieszczać między celami i pawilonami, mogą też korzystać ze świetlicy, czy biblioteki. W godzinach od 22:00 – 6:00 – zgodnie z regulaminem powinni przebywać w celi. Sanitariaty są umieszczone poza celami mieszkalnymi.

Przesłanką odpowiedzialności za naruszenie cudzego dobra osobistego jest bezprawność działania, przez którą rozumie się działalnie (zaniechanie) sprzeczne z porządkiem prawnym i zasadności współżycia społecznego. Przepis art. 24 kc przewiduje domniemanie bezprawności działania naruszającego dobra osobiste, co powoduje, że na nim spoczywa ciężar wykazania, iż jego działanie było zgodne z prawem.

Odnosząc się do zarzutów podnoszonych przez powoda, a które miały świadczyć o działaniu pozwanego niezgodnego z prawem to Sąd badał, czy rzeczywiście powód przebywał w przeludnionych celach.

Zarzut ten nie potwierdził się, albowiem z historii rozmieszczenia powoda wynika, że powód nigdy nie przebywał w Zakładzie Karnym w Ł. w celi mieszkalnej w której powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosiłaby poniżej 3 m². Przepis dotyczący powierzchni nie przewiduje, aby była to przestrzeń wolna od sprzętu kwaterunkowego.

Stan placu przed pawilonami wyłożony trylinką, spełnia swoje wymogi i nie zagraża bezpieczeństwu osób z niego korzystających. Sam powód przyznał, że należy patrzeć pod nogi, aby nie odnieść kontuzji i sam powód nigdy takiej kontuzji nie odniósł.

Powód jako osoba chorująca na łuszczycę otrzymuje posiłki zgodnie z dietą L1, której skład, ilość, wartość energetyczna – ustalona jest przez funkcjonariusza działu kwatermistrzowskiego, przy udziale lekarza, szefa kuchni i zatwierdzona przez kierownika jednostki. Działanie to jest oparte o przepisy Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 02.09.2003r. w sprawie określania wartości dziennej normy wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w Zakładach Karnych i Aresztach Śledczych oraz Zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 06.09.2010r. w sprawie gospodarki żywnościowej.

W zakładzie Karnym znajduje się ambulatorium, w którym pracuje pielęgniarka i lekarz. W każdym czasie można się zapisać do lekarza i uzyskać poradę. Zebrany materiał dowodowy potwierdził, że powód korzystał z konsultacji lekarskich, a z uwagi na chorobę tj. łuszczycę był przewożony do Szpitala przy Areszcie Śledczym w P. celem leczenia. Leczony był także w związku z urazem stawu barkowego lewego.

Prawdą jest, że od lipca 2014r. do 22.12.2014r. trwał remont kapitalny umywalni, ale skutki tego remontu były minimalizowane i można było korzystać z umywalni w innych pawilonach. Powód miał dostęp do ciepłej wody 3 razy dziennie, mógł korzystać z kąpeli raz w tygodniu – zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Także funkcjonariusze służby więziennej zgodnie z obowiązującymi przepisami kontrolowali w nocy zachowanie osadzonych używając do tego latarek. Przy wykonywaniu tych czynności zachowywali się cicho i nie budzili osadzonych, a w tym powoda.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że działania podejmowane przez funkcjonariuszy ZK w Ł. podejmowane były w oparciu o obowiązujące przepisy prawne.

Sąd nie dopatrył się sytuacji, które wskazywałyby, że dobro osobiste – godność, cześć powoda zostały naruszone podczas odbywania kary pozbawienia wolności. Funkcjonariusze – Dyrekcja Zakładu Karnego w Ł. zrobili wszystko, aby zgodnie z obowiązującymi przepisami zapewnić powodowi godne warunki. Powód nie wskazywał funkcjonariusza, który naraziłby jego godność zwracając się do niego przez „ty”, nie wskazał też sytuacji, w której doznałby osobistej krzywdy. Nie wskazał osoby, która by go skrzywdziła. Warunki odbywania kary pozbawienia wolności nie były niegodziwe, nie naraziły powoda na cierpienia fizyczne, czy psychiczne. W warunkach wolnościowych powód też musiałby korzystać z nierównej drogi, kolejek do lekarza, czy też oczekiwać na wyznaczoną operację. Prowadzone remonty stanowiły przemijającą uciążliwość, która występuje też przy remontowaniu domu prywatnego w warunkach wolnościowych.

Dlatego też mając na uwadze powyższe powództwo zostało oddalone jako nieuzasadnione.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 kpc w związku z § 10 ust 25 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu oraz Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.200r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

S.. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. powoda